

Proměny éterického těla, absorbování astrality duchovním okolím

Rudolf Steiner

Nyní se několika slovy musím zmínit o tom, co jsem vyložil také v poslední kapitole spisu *Práh duchovního světa*. Jak víme z dřívějších popisů v *Teosofii* a v *Tajné vědě*, člověk krácející branou smrti odkládá své fyzické tělo a pak ještě po nějaký čas, který může trvat snad několik dní, má na sobě tělo éterické. Potom odkládá i to. Nyní lze říci, že odloží-li člověk i toto éterické tělo, pak se nachází ve svém astrálním těle. Duše tedy koná další cestu v astrálním těle. Éterické tělo je odloženo, jeho osud je závislý na světě, do něhož je toto tělo přesazeno, a tím je svět elementární. A v tomto elementárním světě vládne - jak jsme si vyložili - schopnost proměňování. Všechno je v neustálé proměně, a aniž by tam tedy lidská duše byla přítomná, je éterické tělo předáno elementárnímu světu a v tomto světě, odloučené od lidské duše, prochází svými osudovými proměnami.

V tomto čase, který je pro někoho kratší, pro jiného delší, žije člověk v astrálním těle a žije ve světě, který se z hlediska jasnozřivého vědomí může nazvat světem elementárním. Ale v nejbližší době po smrti trvá v duši zcela určitá tendence. Ve fyzickém světě nejsme uzpůsobení k tomu, abychom neustále pohlíželi na svá játra, slezinu nebo na svůj žaludek, ani to nejde, lidé prostě spatřují okolní svět. Právě naopak je však tomu poté, co člověk překročil bránu smrti a žije v době, kterou jsem ve své *Teosofii* nazval „duševní svět“. V něm má duše přirozenou tendenci obracet svůj pohled hlavně na osudy vlastního éterického těla. Jakými proměnami éterické tělo prochází v elementárním světě, to je jistou měrou během celé doby kámalóky okolím, zevním světem duše. V té době vidíme, jak naše tělo přijímá elementární svět. Když byl někdo zde na fyzické pláni dobrý, pak je vidět, jak se tato dobrota snáší se zákony elementárního světa; když byl někdo špatný, je zase vidět, jak málo se jeho éterické tělo, které se podílelo na této špatnosti, snese se zákony elementárního světa, jak je toto éterické tělo, které sice člověk odložil, odmítáno, ale jak k němu upírá celé své zření. Zážitky kámalóky záleží v tom, že právě na měnícím se osudu éterického těla vidíme, čím jsme byli. Antroposofie by se neměla nějak obviňovat, když to říká, vždyť Aristoteles a také i jiní učili ještě podobné věci. Např., že toto zpětné zření vlastního osudu trvá dokonce celou věčnost, takže někdo třeba žije na Zemi osmdesáti nebo devadesátiletým životem, ale pak se musí věčně dívat zpět na to, co provedl na svém vlastním éterickém těle. Pravdou je však to, co učí antroposofie, že tento pohled na éterické tělo a jeho osudy zapřičiňující, čím člověk byl, trvá deset, dvacet nebo třicet roků. Okolí v elementárním světě tvoří proměny zejména takových bytostí, které jsou stejného druhu s vlastním éterickým tělem člověka, hlavně proměny éterického těla člověka samého. Chceme-li to názorně popisovat, uvidíme to stejně jako to, co jsem popsal ve své *Teosofii* v podobě průchodu duše světem duševním.

Chceme-li vůbec popisovat duchovní světy, nemusíme se tak pedantsky ztrnule držet pojmů, jak to bývá užitečné pro fyzičnost, nýbrž si musíme uvědomit, že celé okolí během

doby kámalóky závisí na náladě duše, závisí na tom, že to, co popisujeme jako elementární svět, se modifikuje v duševní svět hlavně tím, že v tomto elementárním světě vidíme, jak se rozplývá éteričnost. Stupně rozplývání se této éteričnosti lze popsat, jak jsou popisované v mé *Teosofii*.

Pak přichází doba, v níž mezi smrtí a novým zrozením nastává něco, co se musí do jisté míry přivodit uměle pomocí jasnozřivého vědomí. Člověk, který odložil své éterické tělo, žije ve svém těle astrálním, ale začne doba, kdy se od pravého Já také uvolňuje toto astrální tělo a člověk pak žije dál ve svém pravém Já. Uvolňování astrálního těla se však projevuje zvláštním způsobem. Není podobné svlékání hadí kůže, nýbrž astrální tělo se uvolňuje navenek do všech stran, stává se přitom stále větším a větším a začleňuje se do celé sféry. Stává se přitom stále řidším a řidším a je takřka vsáváno celým okolím. Vzhledem k vlastnímu duchovnímu okolí se tedy nacházíme nejprve uprostřed. Astrální tělo se uvolňuje na všechny strany a je všude vsáváno, takže okolí, jež máme po smrti kolem sebe, když se astrální tělo oddělilo, je složeno z duchovního světa a z toho, co se tu vsálo z našeho astrálního těla. Tak vidíme odcházet i vlastní astrální tělo. Při tom se samozřejmě stává stále nezřetelnějším, protože se neustále zvětšuje. Cítíme se být současně v tomto astrálním těle a zároveň zase od něj odloučení. Tyto věci se neobyčejně těžko popisují. Představte si, abychom si to znázornili obrazem, že zde máte celý roj komárů, a když se na něj díváte z dálky, je to černá koule. Ale když se jednotliví komáři rozptýlí na všechny strany, pak záhy neuvidíte z tohoto roje naprosto nic. Tak je tomu s astrálním tělem. Když je vsaje celá světová sféra, pak je stále nezřetelnější, vidíme je rozptylovat se ve světě, až se zcela ztratí. S astrálním tělem se ztrácí něco, co je přítomno vždy, když člověk prošel branou smrti; ztrácí se to, co můžeme nazvat minulým bytím, ono spojení se zážitky na fyzické Zemi ve fyzickém a éterickém těle. Je vidět vlastní bytost, jak se takřka vytrácí do duchovního světa. Tato zkušenost je potřebná k odhalení pravého Já v duchovním světě. Tento mocný, významný prožitek, který můžeme mít, putujeme-li cestou jasnozřivého vědomí, se odehrává přirozeným způsobem tak, jak jsme to právě popisovali. Právě zapomnění nastane o to dřív, čím méně se duše po smrti jeví jako silná. Nesobecké, neegoistické duše, které se často považují ve smyslovém světě za slabé, jsou právě po smrti silnými dušemi, které mohou dlouho pohlížet za tím, co jako vzpomínku vehnaly z fyzického bytí do světa duchovního. Ale těm tak zvaným silně egoistickým duším, slabochům duchovního světa, velmi záhy zmizí astrální, když se v duchovním světě pozvolna sféricky rozplyne.